

Kaivaukset

Euran pitäjän Osman-
ja Käsäjämaen kaivostolla.

Suorittanut

amanneaksi J. Sukkarisen

ymnä

yltiopp. Edg. Sillmanin ja E. H. Hammanin

avustamana

J. Ailio

5-10 p. heinäk. 1912

Kaivaukset
Euran joitajain
Osmanmaella ja Karajämsäellä.

Osmanmaen Kaluiston alue on sitte vuoden 1905, jolloin Appelgren toimitti kaivauksia taällä, vähenynty melkoisesti tiedonoton aiheuttaman vyörymisen kautta (ks. mustalla merkittyä aluetta Rinteen 1905 tekemässä kartanaikelmassa). Samalla on ainakin joitakin kaivoja hävinnyt Eskolan Taloon kuuluvasta Kaluiston osasta, ja näihin kuuluvia löydetä otettu talteen saattakuopsan pohjalta (H.m.l. 6127:13; värjäre Konstén oli ^{lisäksi} nimittään Kesällä 1914 löytänyt ehjän saviasian, jonka hän oli jättänyt apteekkarin Tolletille museoon toimittettavaksi). Alkikirjoittanut sai toimukseen suorittaa Tutkimuksia Kesällä 1912 Vaaranalairimmella kohdalla (mainitulla kartanaikelmalla punaisiksi merkitty alue; Osman Talon puoleinen osa oli tällöin viljana, joten siinä ei käynyt tutkimuksia toimittamiseksi).

Tutkimusalueen korkeimmalla
kohdalla pisteaidan vierestä (ks.
valokuvaa) oli hieta-kuoppa ^{äyräs-}
sä huomattavana peti eräs kanta,
jonka SW. kulma oli vyörynyt
alas (kanta I, ks. erikoista asema-
piirrosta, poikkikuvaa ja valo-
kuvia). Siitä pohjoiseen olevasta,
II kaudasta oli taas suurin osa
vyörynyt alas, niin että vain poh-
ja oli enään jäljellä; siitä löy-
tyi vain keihäänkärä ja nähtä-
västi koiran luuta. V:nen kaudan
SW. puolelta tavattiin eräitä
löyöjä (6127:26), jotka voivat
kuulua tästä ^{S. suuntaan} puolelta sijain-
neeseen lähimpeseen kantaan.
VI:des kanta osotti raitteami-
sen merkkejä, koska jalkapais-
tä ilmeni muita löyöjä ylem-
pänä sijainneita päätallon
palasia j.n.e (6127:30). — Kaive-
tulla alalla ilmaantui kaik-
kiaan 6 kantaa ja 1 tulensija
(ks. koko kaivausalueen ja kan-
tain ynnä tulensijan pohjapiir-
rokki).

Kuvaavaa kaikille kaudoille
oli, että jokaisessa oli yllinnä
pitkähkö kivitäjä, enimmäkseen
pienentlaisista, noin nyrkin ko-
koisista ja vähän isommuistakin
kivistä ladotta. Tätä ilmiötä ei,

Vainaja näyttää olleen vast-
Teissaan, sillä lähes joka kau-
dasta (paitsi I ja II:sta) sekä
VI:nen eli ^{olettavien} kaksoiskaudan länti-
sestä, s. o. miehenpuoleisesta
osasta) löytyi pukuun kuulu-
neita spiraalikoristeita. Viitta
lienee ollut kääritty viimeksi
ympäri; ainakin näytti VI:nessä
kaudassa naisvainajan hartian
kohdalla sitospäin mutkaura
ja sen alapuolella pää- ja selän
kontuuria noudattava musta
juova osottavan sitä. VII:nessä
kaudassa oli vainajan pää- oike-
alla puolella hevosenkengän muo-
toinen solki kumossa; tämä lie-
nee kuulunut juuri viittaan ja
on sijainnut selkäpuolella varajan.
Samassa kaudassa löytyi etäällä,
pään takana olevan sarmit-
sen kohdattakin vielä spiraal-
ia, mutta nämät etäiset löy-
döt voivat ehkä kuulua toiseen
kauteen.

Hautaantimien mukaan
saattaa päätellä mieskaudoiksi
hautaa I (jäännöksiä kilvestä),
hautaa II (keihäs ja koira),
kaudan VI W. puoleista osaa (keihäs) ja
hautaa VII (miekka ja 2 keihästä),
sekä naiskaudoiksi taas
kaudan VI E. puoleista osaa ja keuhko-
hautoja III ja V, joissa ei ollut
mitään varmuudella miehelle luet-

Kaakko
1909

Kumma Kyllä, ole edellisistä Tutkimuksissa mainittu, vaikka sen on löytynyt ainakin jollain kullon muillakin kaudoilla esiintyä. Tätä kivilajia voi katsoa maantiaän vaipuneeksi ja kootaan väkentyneeksi aikaisempiin esiintyneiden ^{maanpäällisten} kauteen raunioiden kehitysjatkoksi. Sen suunta oli NNE - SSW, vastaten tarkalleen oletettavaa ruumiin suuntaa. Ruumiit ovat ilmeisesti olleet pottamatta haudattuja, vaikka ruumiista vain poikkeustapauksissa tavattiin jäännöksiä, nimittäin VII kaudesta miehen kärsäällä luujäännöksiä sekä käsi- varresta ja sormuksen sidatin sorminivel (6127:43; Käräjämaen II kaudesta esiintyi myös luuta, 6127:55-57). Pohjapiirroksiin onkin ruumiiden asema merkitty ennemmätseen ^{vain} arvelujen mukaan.

Ruumisarkkua tai seuta- paista on ainakin joitakin tapauksissa oletettava. Niinpä muomattin kaudesta V (ks. pohjapiirrosta) mustaa suoraa lakoviivaa kummallakin puolella, joka ei juuri voine joku- tua vaatteesta. Niinkään kaudan VI pohjoispäästä ositti samallinen musta, suora, heik- ko viiva.

tavia antiimia. Hautautimet liene-
vät viimeksi paunut hautaan. Sitä
aiheuttaa olettamaan esim. hauta
VII, jossa miekka on perin-
oudossa asemassa (miekan alla
oli sorminivel ja sormus, mutta
miekka tuntui olevan puhtaassa
maassa), hauta III, jossa saksat
ja sormus näyttävät olleen kuten
liitettyjä ^{sidottuja} saviastian (6127:16; sa-
mallaisessa asennossa olivat
saksat ja sormus Käräjämäen
III:nessä haudassa). Haudassa
VII tavattiin niin pieni sormus,
ettei se ole voinut kuulua mie-
helle, vaan täytyy olla jon-
kun naisen (ehkä tyttären) hauta-
pauna. Kerkonvarsi on kat-
kaisen emmen hautaupaunasta,
ainakin Käräjämäen haudassa II.

Huomattava ilmiö on, että
hautoilla oli selvästi pölytetty
tulta. Hautaa III ei tässä suk-
keessa tulta niin tarkkaan,
mutta haudalla V oli kivien
välissä ja alla hiukkasen tuk-
kaa ja hiilensiruja; haudalla
VI oli kiviläjän alla tukkamata
ja kerkonmäisen kivien alla
hiiltä siksi runsaasti, että voi
paikalla väittää roviota pol-
tetun; haudan VII kiviläjän ala-
puolella oli nimikään kuntuvasti
hiiltä ja tukkaa. Erittäin vah-

valta^{oli} haudassa I Kivikon alla
mustaa hiiltä ja tuhkaa. Tämä
hauta erosi ^{muuten} muista siinä, että
se muodosti kaukalomaisen
syvänteen (valokuva), jonka laidat
olivat ruosteentarkoit^{palaneet} ja ko-
vettuneet. Ruumiin polttoa pai-
kalla ei tässä voi olettaa,
koska löytynyt yhtään pala-
neita luunsiruja. Mutta Toisast-
ta on perin kummallista kaik-
kien esineiden sijaitseminen
hajallaan haudan Toisesta päästä.
Hauta ^{on} näytti muuten ol-
lut samalla lailla, pöydällä ki-
virauniolla peitetty kuin muut.
kin haudat. Kenties on raunio
käsitettävä alttariksi, jolla
tulita poltettiin vain i. k. muis-
tona entisessä ruumiinpoltoita.

Vainajalle mukana pantua
ruokaa ei sillä nähtävästi tiene
keitetty, koska tätä varten
on ollut erityinen Kiviliesti,
n:o IV. Tämän alla oli tuhkaa
ja isojakin, aika pötkyistä
johkuvia hiiliä noin 40 sm. vah-
vuudelta ja vielä lisäksi li-
kaista maata n. 10 sm vahvuutta
(seassa oli nokkia ja pala-
neita kiviä). Lieden kaakkois-
puolella oli maatajasta tal-
lattua ja lieden äärellä
oli sillä kohdalla savesta
muodostettu kiinteä palte

(maaperä oli hietaa!). Lieden
N. laidalta ilmaantui pronssi
kierukkaa lahoon, ei palaneeseen,
jonnekin kiintyneenä, arvan
pohjalta, ^{1/2} eteläpuolella oli
vähän etäämpänä, n. 1/2 m. päässä
pronssi putken katkelma. Kun
pieni lisäksi oli samalla sy-
vyydellä kuin läheiset hau-
dat, ei ole epäilemistä, että
se on samaa aikunee. Tahoa
tukkakerroks taas osottaa, että
liedellä on lukuisia kertoja
poltettu ja keitetty, kenties
ei yksinomaan vainajia varten
vaan myös muistoaterioita ^(v. kalmistossa)
jälkeenpäin. Kolmessa hau-
dassa tavatuista astioista oli
III ja V:nessä ollut nokentu-
neita astioita (6127:13, 22), vii-
memainittu lisäksi sisältäen
karstainen, kuten keittoastin
ainakin.

Huomittavia piirteitä o-
sottavat muuten II ja VI:s
hautat. Edellisessä on miehen
mukaan haudattu nähtävästi
hänen koiraansa, jälkimäisestä
ehkä hänen vaimonsa (ilmi,
joka samassa kalmistossa on
ennekkin todettu). Niin tuntua ^(nimittäm)
jälkimäisen hauta olevan se-
litettävä: se on tavallista
leväampi, toisella puolella

siintyi keuhat ja veitsi ymmä-
joitakin muita rautaesineitä,
Toisella puolella useita lasi- ja
emalikelmiä, pronssiketjua ja
kierukoita. Autoa vain on kel-
mien rajallaan sijaitseminen
kuin myös se seikka, että veitsi
oli pystössä, mikä seikka ehkä
joktua, kuten viitattiin, myöhem-
min tapahtuneesta kaudan näi-
tistisestä.

Fälttään näitä kaatoja ei
kay tarkalleen määrääminen
ilman erikoistutkimuksia. Eräi-
den löytöetneiden, esim. kaudasta
VII tavatun hevosenkengän muu-
toisen soljen y.m. nojalla voi
kuitenkin todennäköisensä pitää,
että kaadat jottuvat v. 1000:n
vaikeilta.

Käräjämäen SE-päässä oli-
vat muutamat hauturat osaksi
Miedanoton Takiä, osaksi lähetti
Kulkeran Tien Takiä vaarassa o-
sittain Tulla Turmellaksi; minkä
vuoksi päätin tutkia 4 lähik-
käistä hauturaa (ympäriöidyt
punaisella viivalla kalkeera-
Tussa Kartanaikesta v:sta 1912).
Näistä hauturoista lienee n:o I
ollut ennen tutkittu hauta, II ja
III:s olivat niinikään hautoja
ja n:o IV liiesi (ks. ^{näiden} hautausten yhteis-
tä ja erikoisia atemapiirroksia
yhdessä valokuvia).

Kaikki hauturat olivat
jotenkii syvästi notkelmaisia,
ja vain haudassa I etien-
tyi sen NE-päässä muutamia
kiviä, joita ei kuitenkaan
voi verrata Osmanmaalla ta-
vattuihin Kiviraunioihin. Tä-
stä haudasta löytyi m.m. kivi-
kautinen taltta (6127:50), nähti-
västi täiskakaluna hautaan-
panta, pieni viiksi, pronssi-
kierukka ja pari palaanutta
luunsirusta, joista ei voi sanoa
ovatko ne eläinten tai ihmisten
luujäännöksiä.

Hautain II ja III suunta oli
jotenkun E-W. Edellisestä tuli-
vat kaikki löydöt haudauksen itä-
puolelta, ja näyttävät osotta-
van (m.m. eräs emalji kelmi) näin
haudauksen. Jälkimmäinen haudaus
keihäineen on sensijaan mies-
haudaus. Ruumiista oli vain edel-
lisessä haudauksessa ota ehtä käsi-
varren luvusta jäljellä ympärillä
olleiden pronssikeruukon säi-
lyttäminä.

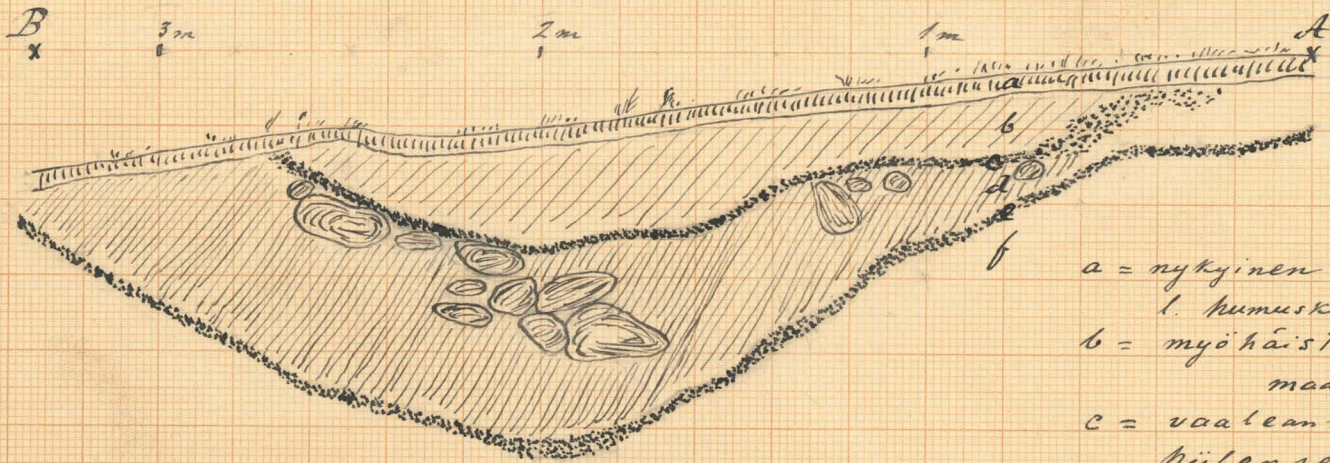
Liedessä n:o IV oli jotenkun
vahvasta tukkaherrosta ja li-
kai-
sta maata pohjalla (ei kuiten-
kaan niin paljon kuin Osman-
maella). Sen pohjalta löytyi
paviastianpalanen samalla tavalla
astiöfria kuin haudauksessa III
tavatut. Tämä liedellä on
epäilemättä sama merkitys
kuin Osmanmaella esiinty-
neellä.

Esinelöydöt viittaavat
samaan aikaan kuin Osman-
mäen löydöt. Esim. paviastiat
osottavat aivan läheistä su-
kulaisuutta toistensa kanssa.

J. Nilis.

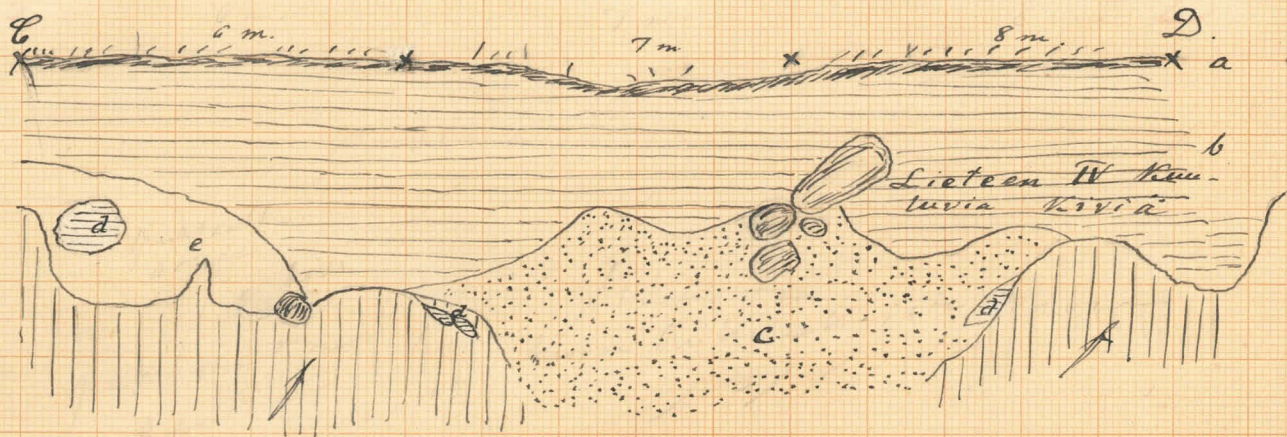

Profiili B-A

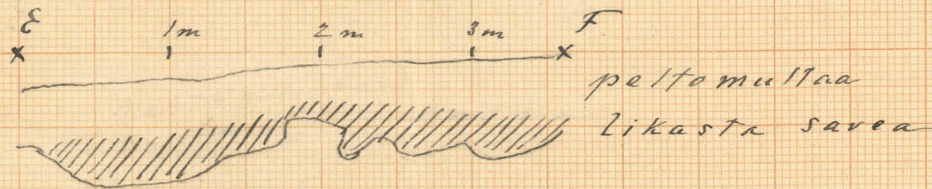
viistoon poikki haudan I
S-pään.

- a = nykyinen Turve-
l. humuskerros.
- b = myöhäistä täyte-
maata.
- c = vaaleanharmaa
hiilensekainen
kerros (entinen
haudan turvekerros)
- d = hiukan likainen
sora kerros (siinä
kivi-atomus)
- e = musta hiilenpi-
toinen kerros.
- f = koskematon sora

Profiili C-D

- a = turvekerros
- b = savimaista maata.
- c = likaista, hiukan hiilensekaista saven
- d = savisia osseita.
- e = puhtaallaista soraa.
- f = puhtaasta sartaa.

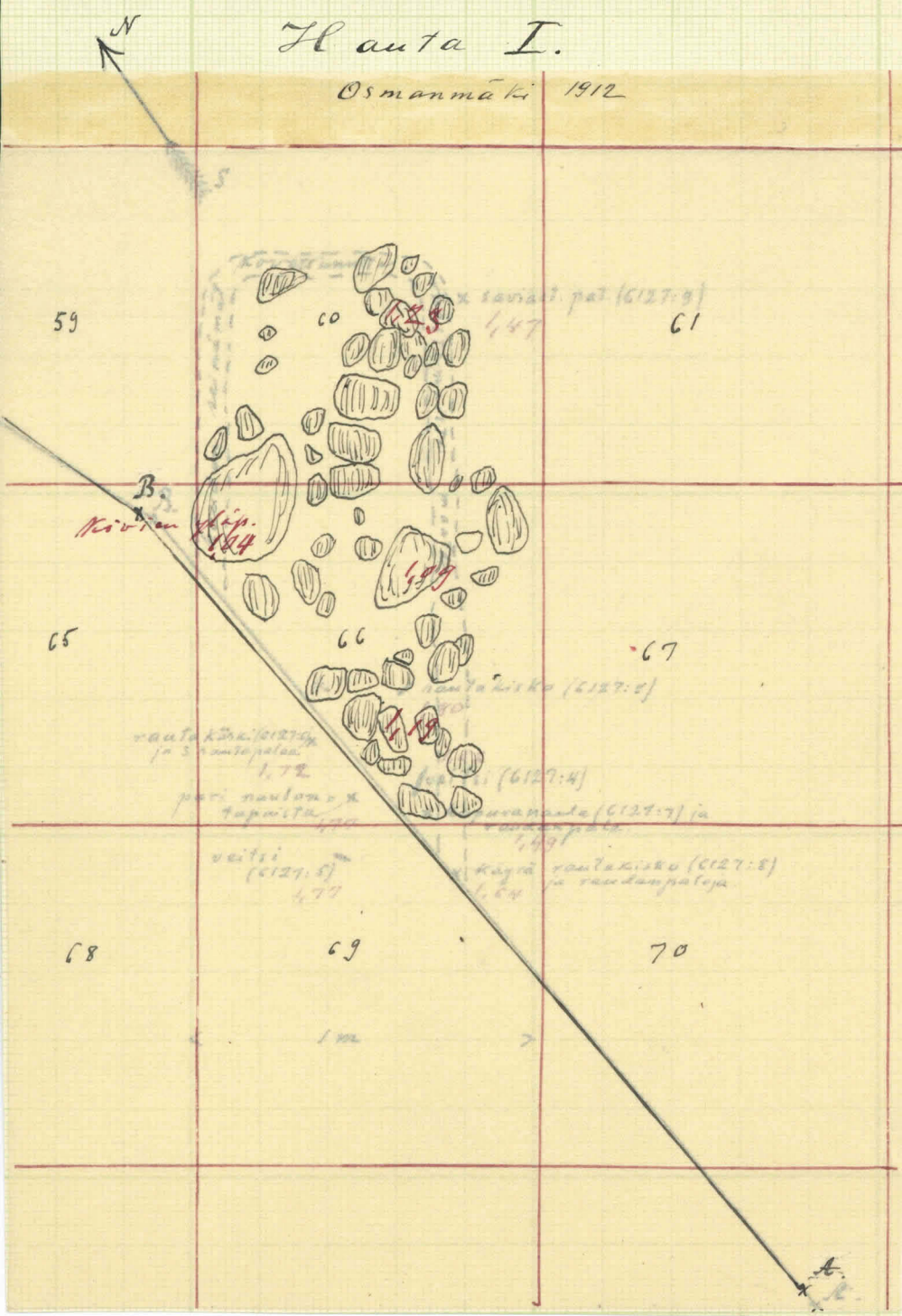

Profiili E - F

Hauta I.

Osmanmäki 1912

59

60

61

B

Kivi

Kivi
1.84

1.47

65

66

67

rautakirja (6127:9)
ja 3 rautapalaa
1.72

pari nauton x
tapasta
1.77

veitsi
(6127:5)
1.77

rautakisko (6127:4)
1.47

rautapala (6127:7) ja
rautapala
1.49

rautakisko (6127:8)
ja rautapalaa
1.84

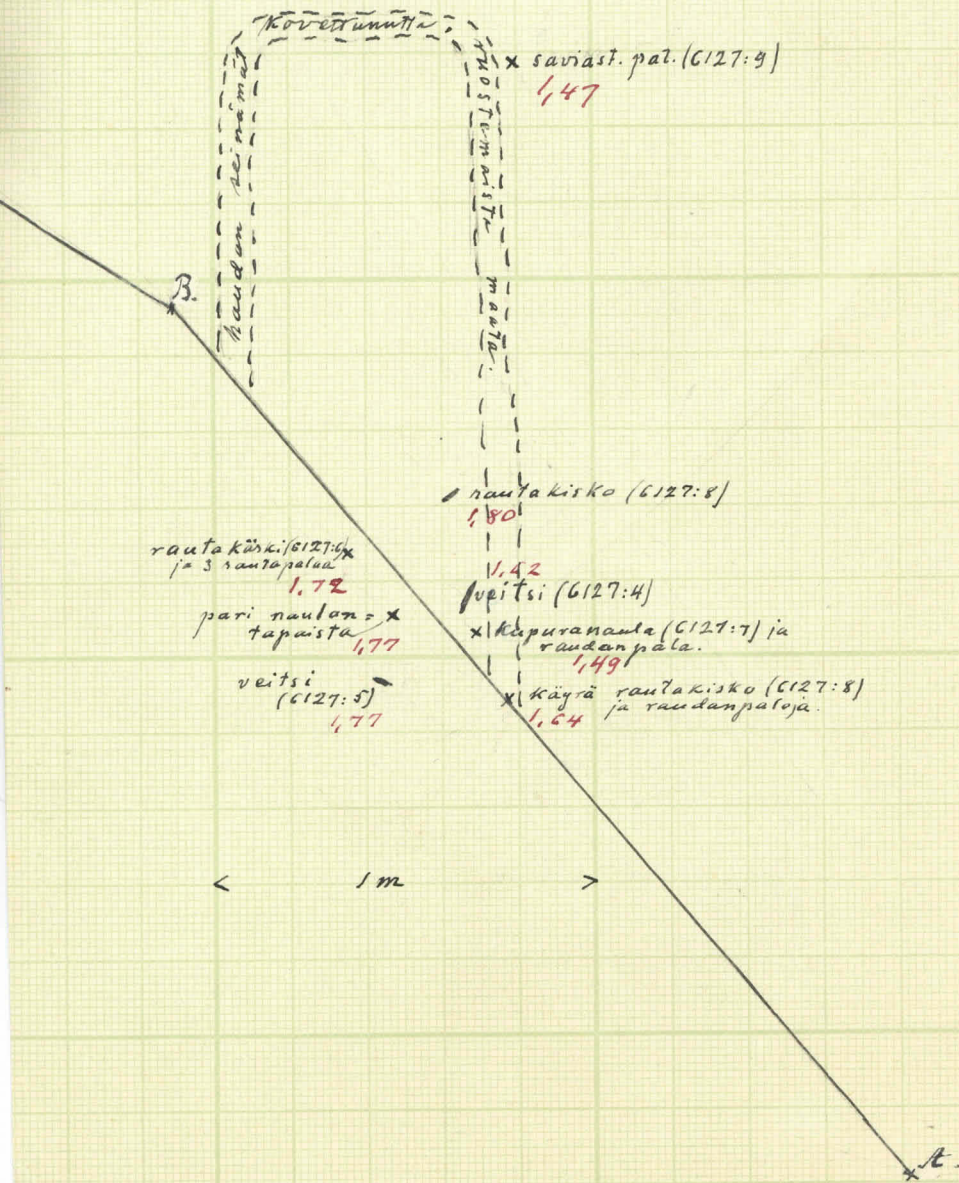
68

69

70

1 m

Handwritten notes at the top of the page, including a north arrow pointing towards the top-left corner.

B.

haudan seinämä

korostetunutta

nostetunutta maata

x savias. pal. (G127:9)
1,47

x rautakisko (G127:8)
1,80

rautakiski (G127:6)
ja 3 rautapalaa
1,72

pari naulan x
tapaista 1,77

veitsi
(G127:5)
1,77

1,42
veitsi (G127:4)

x kappuranauha (G127:7) ja
raudanpala.
1,49

x käyvä rautakisko (G127:8)
ja raudanpaloja.
1,54

< 1 m >

A.

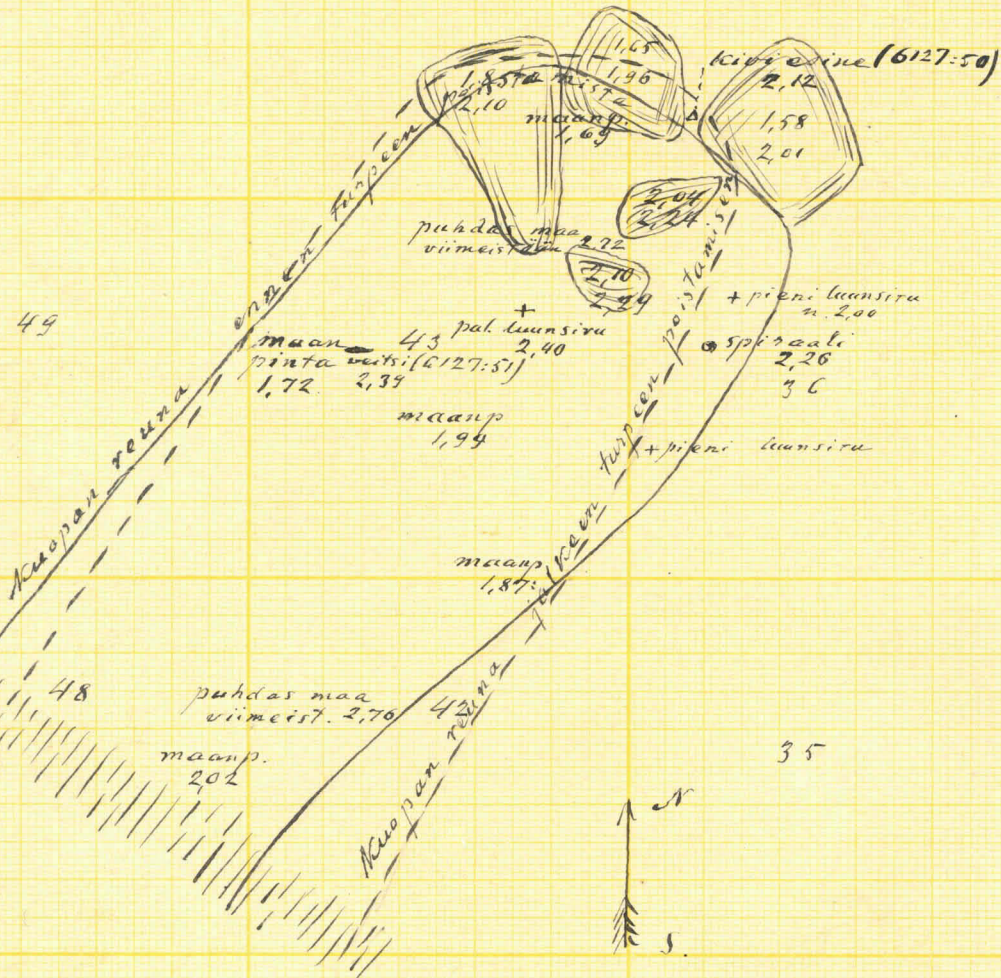
Hauta I

Euran Kärjämäellä,
kaivetta kesällä
1912

50 ruutu

44

37

10

Haudat III ja II.

11

12

Osmanmäki, 1912.

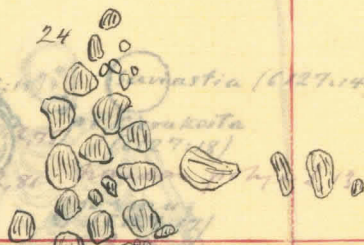
hauta III (luurankojen asema me-
lampiin puuretty löytöjen nojalla)

23
pieni Sassi.
2,54
Sakset (6127-11)

24

25

Sourustia
503m
(6127-36)

hauta III
kuuluva
raunio.

2,12 (Kivien
pintal)
2,25 (" pryjäl)

34

35 (neliö-
metri)

Santa-kuo-
ran

raun

hauta II

reun

Kuusi
Luita
2,15

Keskäntesa
(6127-11)

2,05

hauta III (luurankojen asema mo-
lempiin piirretty löytöjen nojalla)

pieni pronssi-
levyn kpl. 2,54

saksat (6127:15)

savastia (6127:14) 3,13

savastia (6127:15)

opr. kierukoita
(6127:18)

sormus
(6127:16) 2,81

haukan pohja 3,13

sormus
(6127:17)
2,45

2
2 pientä
mitä naulaa.

opr. kierukka
(6127:18)
2,44

haukan
pohja
3,12

hauta II

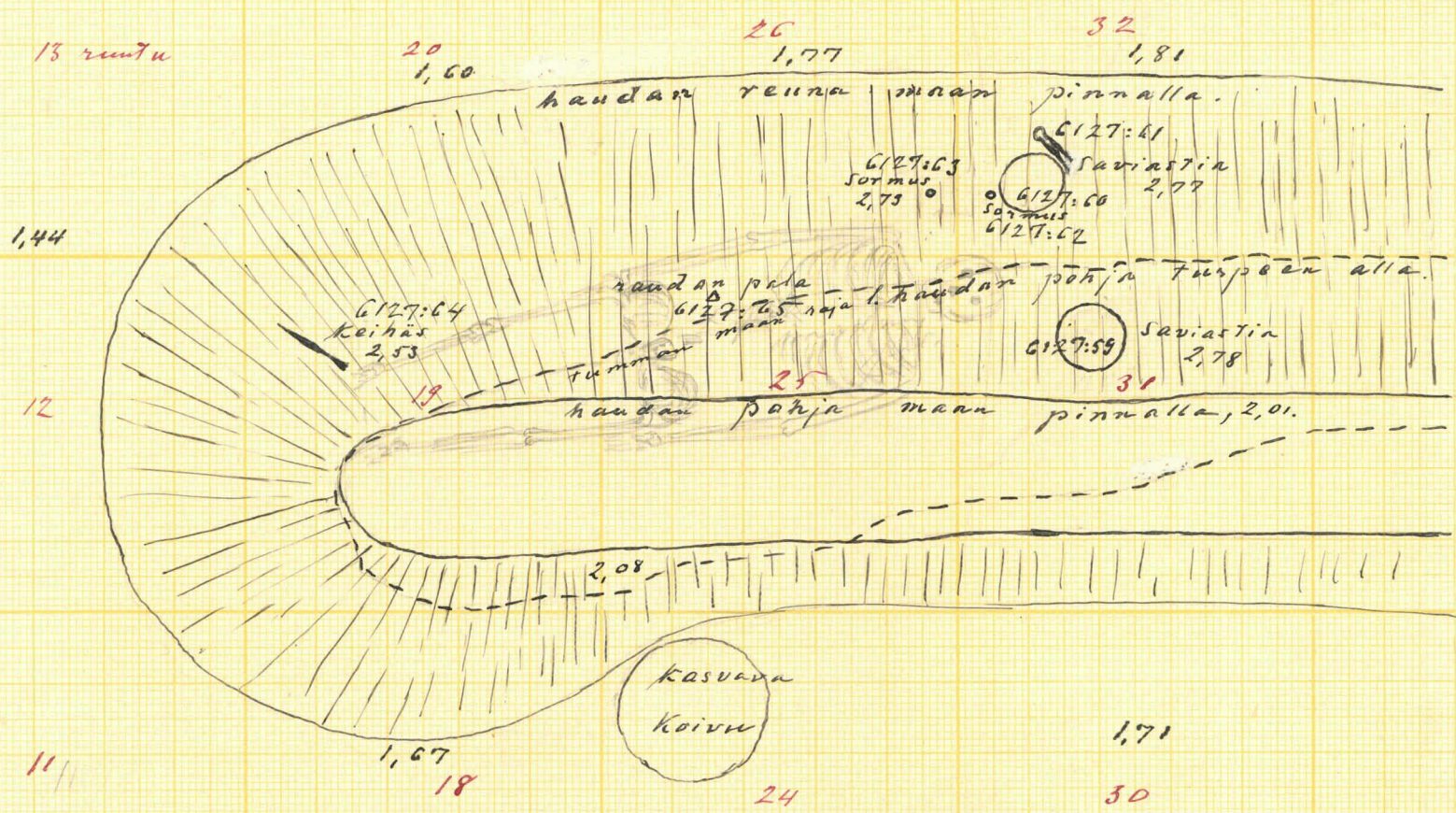
koiran
luuta (6127:12)
2,16

Keskänterä
(6127:11)

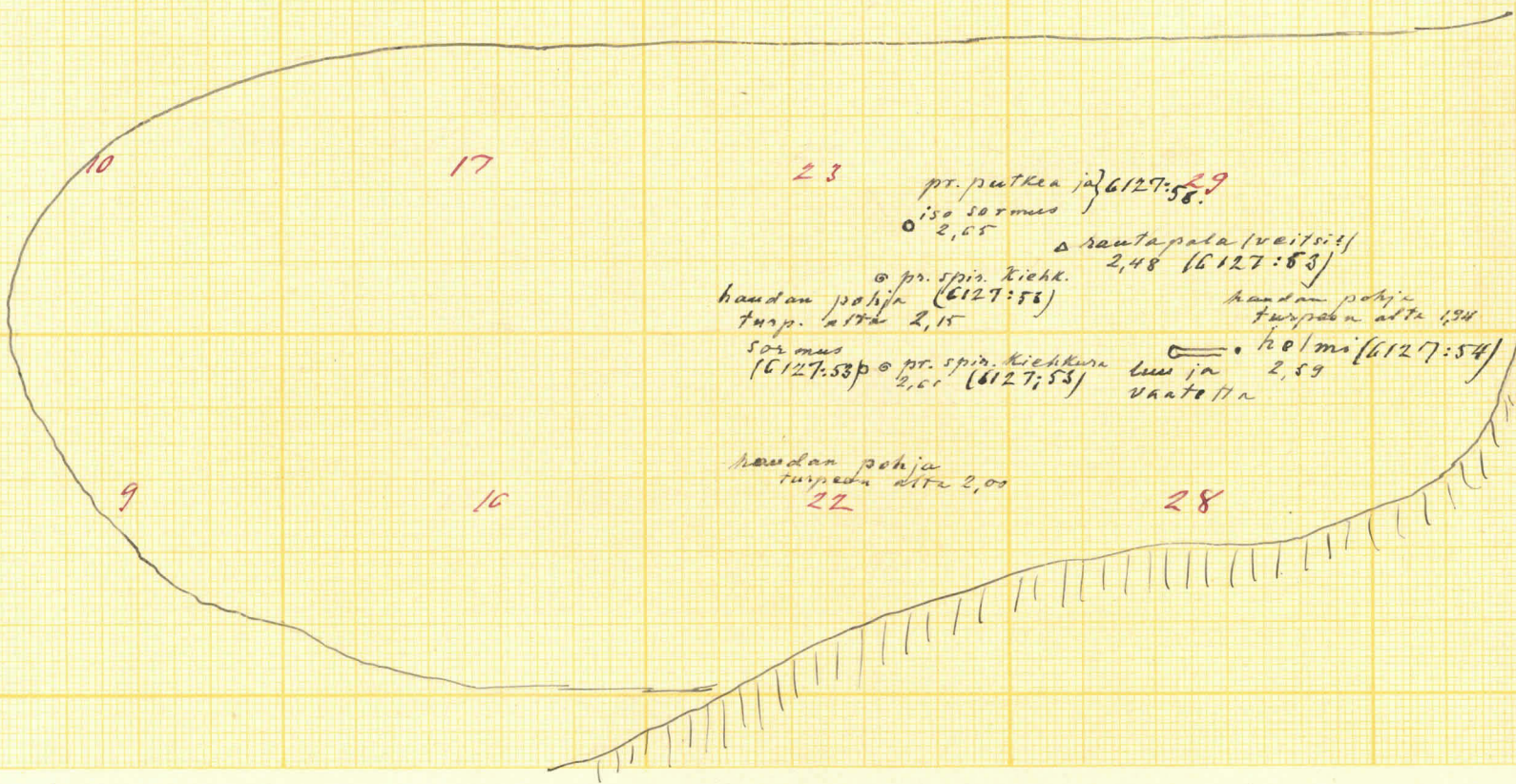
2,45

Haudat II ja III
 Euran Käräjämäellä,
 1,57
 Kaivotut Kes. 1912.

HERMAN LINDEL

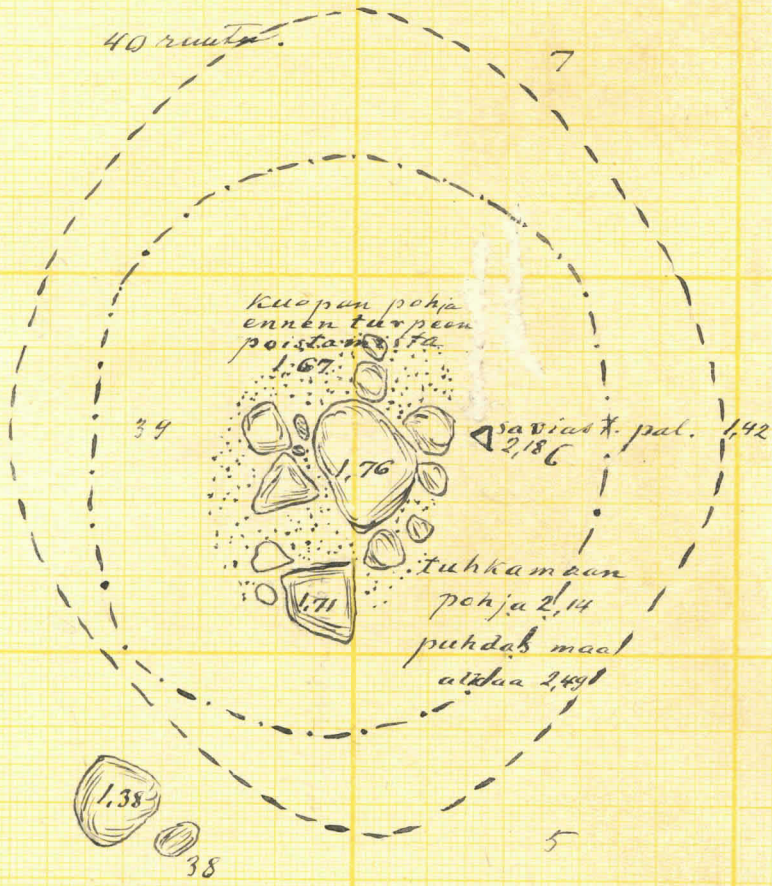

III
 ruumiista ei jälkeä nähty.

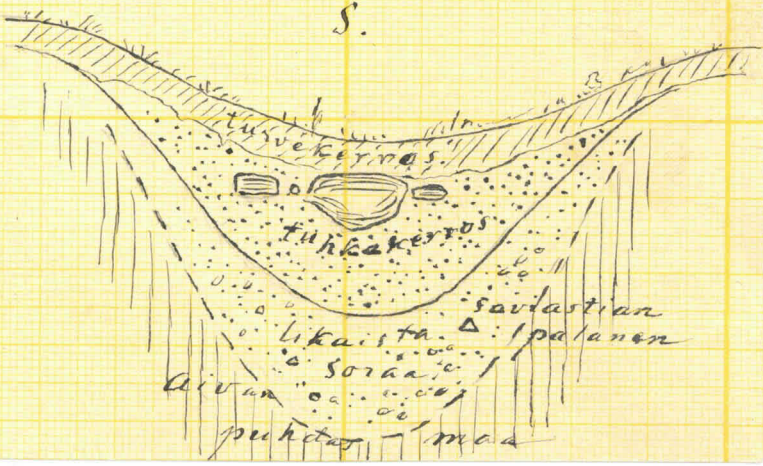

II

Euran Käräjämaella,
Kaivettu kesällä 1912.
N.

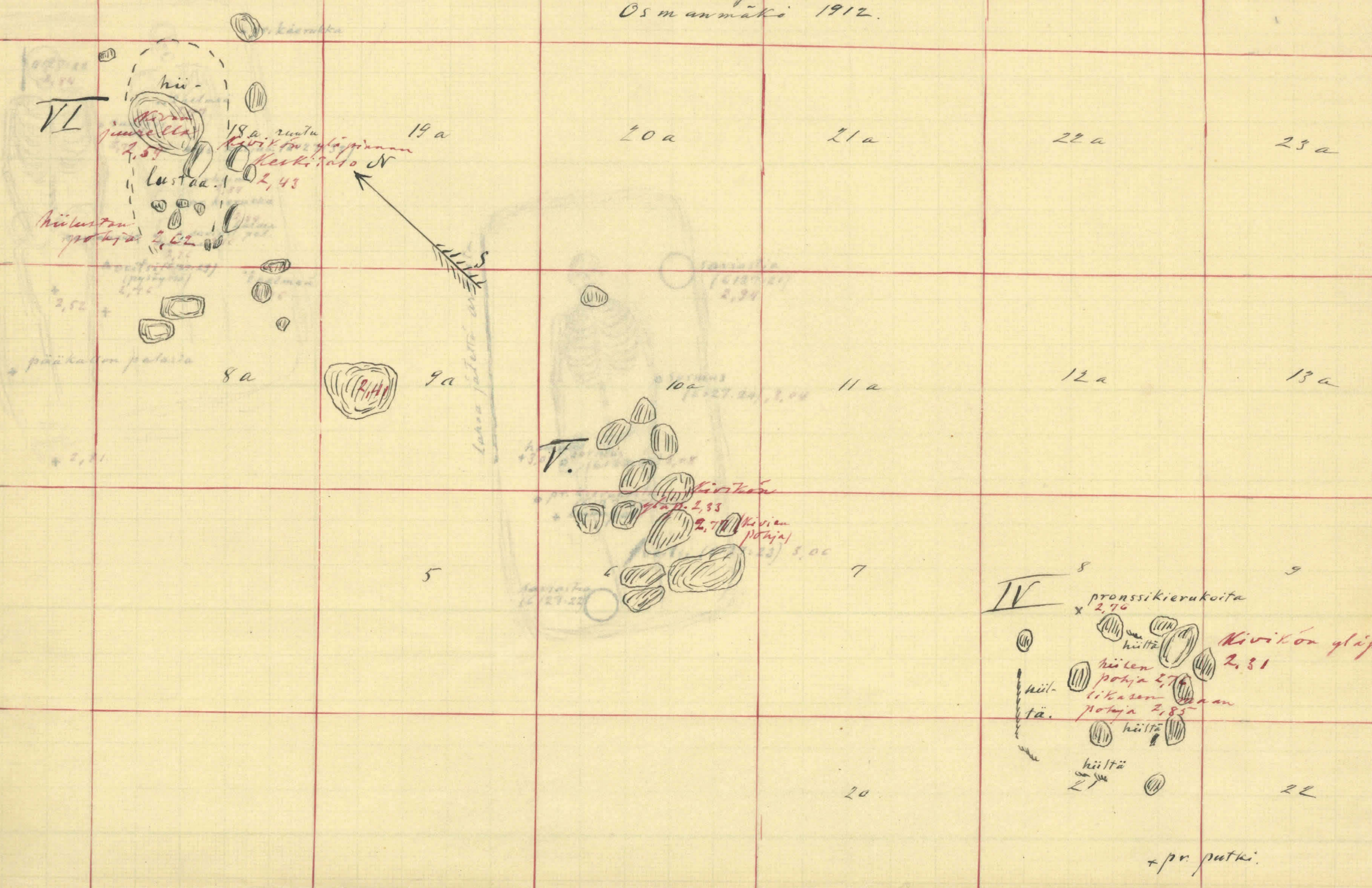

S.

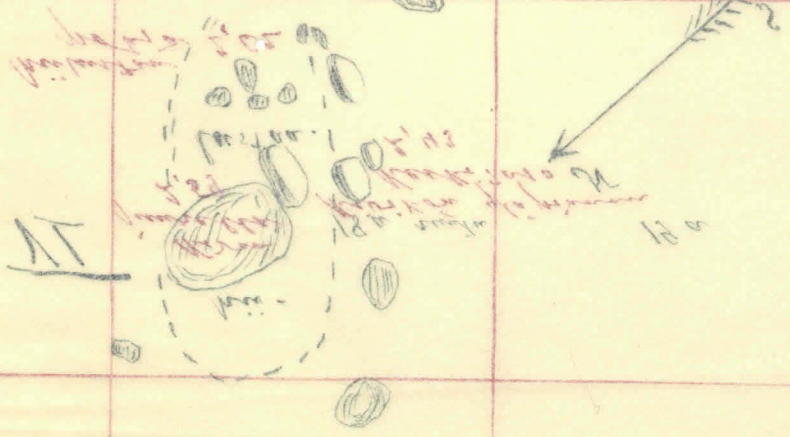

Haudat VI ja V ynnä liesi IV

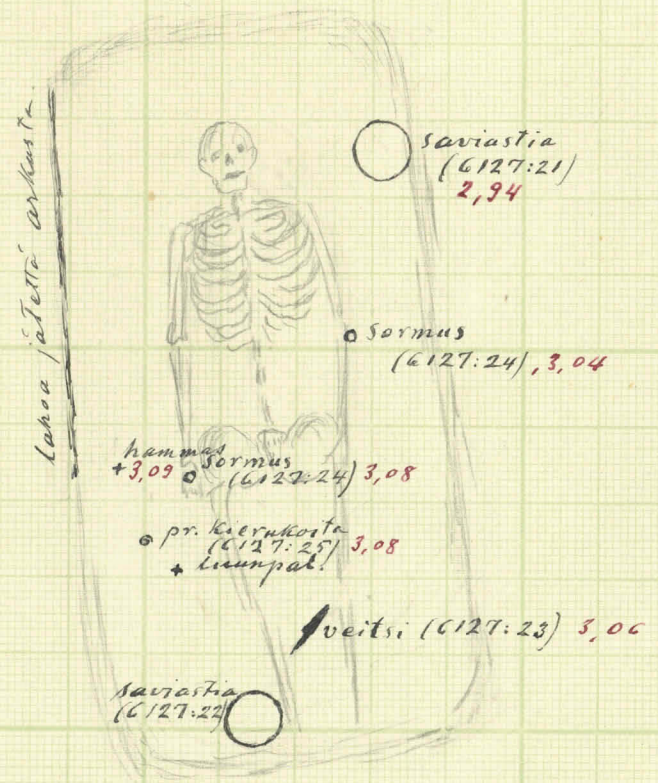
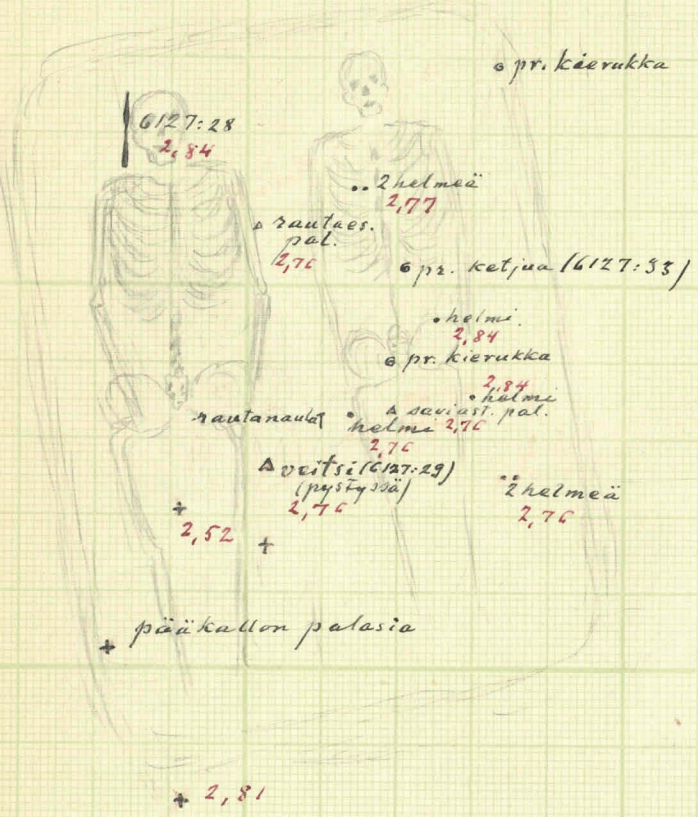
Osmanniki 1912.

191. 1615.
 II 1911. 1615.
 III 1911. 1615.

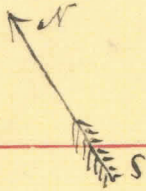

Haata VII.

15 ruutu

16

17

2,77
O sormus ja
rautapala (6127:46)

rautapala ja spiv. 2,73
2,73

6127:41

solkki (6127:47)

2,72

O sormus (6127:45)

28

6127:29

rautapalasia 30

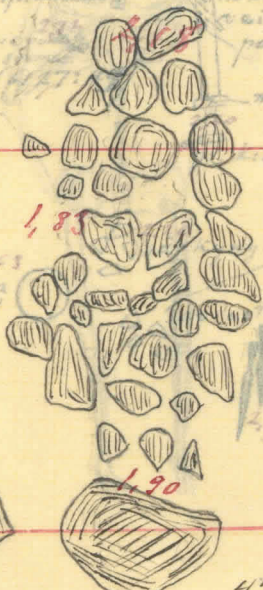
iso spiv. kappale

iso sormus ja sorminivel miehen alla, 2,62 } 6127:48

3 pvt. kappale
pieni spiv.

poikkirauta

metallihelmi
miehen alla (6126:44)

1,83

pieni 2,63
sairastia (6127:36)

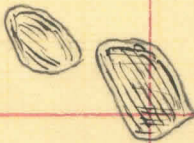
6127:37

38

39

40

2 karkään-
teräs (6127:38,39)
2,60

1,90

46

47

48

2,79
O sormus ja rautapala [G127:46]

rautapala ja spir. 2,73

solki 2,73
(G127:47)

(G127:48)

iso sp. kiekko

3 pr. kiekko
pieni sormus.
(G127:49)

2,73

G127:41

2,72
O sormus (G127:45)

rautapalasia

iso sormus ja sorminivel miekan alla, 2,60 } G127:48

poikkirauta

metallihelmi
2,50 miekan alla (G127:44)

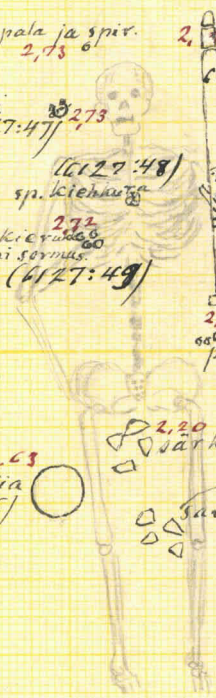
pr. kierak.

putkia 2,63
saviastia (G127:36)

2,20
särkynyt

saviastia (G127:37)

2 Keihään-
terää (G127:38,39)
2,60

Enra, Karajämäki.

lev. 2841.

Enra, Karajämäki.

lev. 2840.

Eura, Osmanmäki. Hauta III Euralalla, liesi IV^{lev. 2844.} hauta
 V taustalla.

Eura, Osmanmäki. Hauta V Euralalla, liesi IV^{lev. 2842.} keskellä, hauta
 III taustalla.

Kura, Osmannmäki. Sivokkua haudasta I, ^{lev. 2843} alivan ai-
 dan vas. puolella.

Kura, Osmannmäki. Hauda I avatuna.

lev. 2845.

lev. 2846.
Kura. Osmanmäki. Maanalaisten raunio ha-
dalla VI

Valok. J. Ailio 1912.

Eura, Käräjämäki.

lev. 2847.

Eura, Käräjämäki. Liesi IV.

lev. 2848.

Valok. J. Ailio 1912.

Eura, Osmanmäki, Lämpöleikkauksen
haudaus I

Eura, Osmanmäki, Hauda I.

Lura, Ismannäki. Hauta V.

Lura, Ismannäki. Hauta V

Uura, Ismannäki hauta VI.

Uura, Ismannäki, hauta VII.

EURA, KÄRÄJÄMÄKI

2838.

2839.

VALOK. J. ALLIO 1912